

Arkivsak-dok. 25/21648-1
Saksbehandler Live Hovin

Saksgang	Møtedato	Sak nr.
Eldrerådet 2023 - 2027	12.03.2026	
Hovedutvalg for velferd og folkehelse 2023 - 2027	19.03.2026	
Formannskapet 2023 - 2027	26.03.2026	

Betaling for praktisk bistand i bofellesskap, heldøgntjenesten

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere:

Kommunedirektørens innstilling:

1. I tråd med dagens praksis videreføres følgende ordning:
 - A. Beboere i bofellesskap med eget kjøkken faktureres for tjenesten praktisk bistand knyttet til istandgjøring av måltider, dersom de har vedtak på denne tjenesten. Det faktureres for 10 minutter direkte brukertid per måltid hvor det ytes bistand.
 - B. Beboere i bofellesskap for personer med demens faktureres ikke for tjenesten praktisk bistand knyttet til istandgjøring av måltider. I disse bofellesskapene er det ikke eget kjøkken tilknyttet den enkelte leilighet, og beboerne må abonnere på alle måltider fra kommunen.
2. Kommunedirektøren innarbeider ordningen i gjeldende betalingsregulativ og sikrer likebehandling i lignende tjenestesituasjoner.

Vedlegg:

Gebyrliste 2026- praktisk bistand

Sammendrag:

Sarpsborg kommune har kartlagt praksis for betaling av tjenesten praktisk bistand i tilknytning til måltider i bofellesskapene innenfor heldøgntjenesten. Kartleggingen viser at det er variasjoner mellom bofellesskapene når det gjelder innkreving av egenandel for praktisk bistand ved måltider. Beboere i bofellesskapene for personer med demens faktureres ikke for tjenesten praktisk bistand knyttet til istandgjøring av måltider.

Innenfor heldøgntjenesten er det 6 bofellesskap; Valaskjold, Tuneveien, Sentrum 3. og 4. etasje, Haugvoll, Eplehagen og Kurland bofellesskap. Det er tilknyttet eget kjøkken til leilighetene i bofellesskapene unntatt ved Eplehagen og Kurland bofellesskap. Disse to er bofellesskap for personer med demens sykdom.

Kommunedirektøren anbefaler å videreføre dagens praksis, der beboere i bofellesskap for personer med demens ikke betaler for istandgjøring av måltider. Dette begrunnes med at det ved innflytting er en forutsetning at beboer abonnerer på samtlige måltider fra kommunen. Leilighetene har heller ikke egne kjøkken, og beboere har dermed ikke mulighet til selv å stå for matlaging.

Innføring av egenbetaling for praktisk bistand, istandgjøring av måltider vil medføre en betydelig økning i bokostnader for beboere ved Eplehagen og Kurland bofellesskap. Kommunedirektøren vurderer en slik utgiftsøkning som urimelig for den enkelte beboer.

I de øvrige bofellesskapene innenfor heldøgntjenesten faktureres beboere for tjenesten praktisk bistand knyttet til istandgjøring av måltider dersom de har vedtak på denne tjenesten.

Høsten 2026 vil kommunedirektøren komme tilbake med en ny sak der det vurderes egen abonnementspris for alle måltider inkludert innkjøp og istandgjøring av måltider, gjeldende for bofellesskap for personer med demens.

Utredning:

Hovedutvalg for velferd og folkehelse behandlet i november 2025 sak PS 31/25 - Tilbud om måltider i bofellesskap i heldøgntjenesten. Her ble det stadfestet at kommunedirektøren vil komme tilbake med ny sak om betaling for praktisk bistand, istandgjøring av måltider.

Kommunen har gjennomført en kartlegging vedrørende betaling for praktisk bistand i bofellesskap i heldøgntjenesten. Kartleggingen viser at det er ulik praksis for betaling av tjenesten praktisk bistand.

I heldøgntjenesten er det 6 bofellesskap, med totalt 176 leiligheter; Valaskjold, Tuneveien, Sentrum, Haugvoll, Eplehagen og Kurland bofellesskap. Leilighetene ved Valaskjold, Tuneveien, Sentrum og Haugvoll bofellesskap har egne kjøkken tilknyttet hver enkelt leilighet, og den enkelte beboer kan velge å lage i stand sine egne måltider. Eplehagen og Kurland er bofellesskap for personer med demens sykdom, til sammen 47 leiligheter. Her er det ikke eget kjøkken ved leilighetene. Årsaken er funksjonsnivå til beboerne, knyttet opp mot deres diagnoser, og hensynet til sikkerheten til beboerne. Beboere her må derfor abonnere på alle måltider. Det er en forutsetning ved innflytting til bofellesskapet. Det er personalet i bofellesskapene som står for alle matinnkjøp og lager i stand alle måltider. Måltidene blir servert i felles arealer.

Beboere i bofellesskap i heldøgntjenesten er definert som hjemmeboende, og bor i tilrettelagt bolig med felles areal og personalbase. Boligen er tilpasset for å kunne yte tjenester som dekker beboernes behandling-, omsorgs- og assistansebehov døgnet rundt. Beboerne betaler husleie, benytter fastlegen, betaler for sine egne medisiner og annet medisinsk forbruksmateriell, inkludert sin egen mat. Målet er at beboerne skal være lengst mulige aktive i eget liv. Dette bygger oppunder egen mestring, selvstendighet og styring av eget liv. Det er viktig at beboernes funksjonsnivå opprettholdes så lenge som mulig. Det betyr at de skal oppmuntres til å ivareta sin egenomsorg og selvstendighet i størst mulig grad. Når det ikke lenger er mulig, kan beboer søke om helse- og omsorgstjenester, og motta kompenserende hjelp og bistand.

Når kommunen mottar en søknad, blir det foretatt en faglig vurdering, og søker vil motta et vedtak som beskriver hva søker vil motta av tjenester. Dersom søker innvilges tjenester med krav om egenbetaling, vil det stå beskrevet i vedtaket.

Jf. Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester, kap.2- Egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenesten utenfor institusjon, har kommunen adgang til å fastsette egenandel og betalingssatser for praktisk bistand og opplæring etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2, som ikke er til personlig stell og egenomsorg.

Tjenester det kan kreves betaling for er typiske hjemmehjelps- og husmorvikartjenester, som f.eks. rengjøring, klesvask og matlaging og annet praktisk arbeid i forbindelse med husholdningen. Det omfatter også annen praktisk hjelp til beboeren som f.eks. hjelp til nødvendige innkjøp.

Bystyret i Sarpsborg fastsetter årlig betalingssatser for praktisk bistand og opplæring. Egenandelen kan ikke settes høyere enn at beboer beholder tilstrekkelig til å dekke personlige behov og bære sitt ansvar som forsørger.

I dag er det vanlig praksis at alle beboere med vedtak om praktisk bistand, i bofellesskap innenfor heldøgntjenesten, månedlig blir fakturert for hjelp til rengjøring, hjelp til sengetøyskift og vask av tøy (vaskes på det kommunale vaskeriet) 400 kroner pr. måned. Beboere i bofellesskap betaler husleie. Husleien i bofellesskapene varierer fra omkring 7.500- 10.000 kroner per måned inkl. strøm.

Når det gjelder å kreve betaling for bistand til innkjøp og istandgjøring av måltider er det variasjoner mellom bofellesskapene.

- Ved Eplehagen og Kurland bofellesskap kreves det ikke betaling for bistand til innkjøp av mat og tilberedning av måltider. Alle beboere får måltider innkjøpt og istandgjort av personalet. Abonnement på alle måltider er en forutsetning ved innflytting i bofellesskapet.
- Ved de øvrige bofellesskapene blir beboere fakturert for bistand til innkjøp og istandgjøring av måltider. Det forutsetter at beboer har vedtak på tjenesten. De blir fakturert for 10 minutter istandgjøring pr. måltid (faktisk medgått tid).

Kommunedirektøren har vurdert 2 alternativer når det gjelder betaling for praktisk bistand, innkjøp og istandgjøring av måltider i bofellesskap i heldøgntjenesten:

Alternativ 1

Beboere i bofellesskap i heldøgntjenesten, herunder også beboere i bofellesskap for demens, faktureres for tjenesten praktisk bistand, istandgjøring av måltider, dersom de har vedtak på tjenesten. Beboere faktureres for 10 minutter direkte brukertid pr. måltid med bistand.

Alternativ 2

Dagens praksis: Beboere i bofellesskap i heldøgntjenesten faktureres for tjenesten praktisk bistand, istandgjøring av måltider, dersom de har vedtak på tjenesten. Beboere faktureres for 10 minutter direkte brukertid pr. måltid med bistand. Dette gjelder ikke i bofellesskap for personer med demens sykdom, der det ikke er eget kjøkken og beboerne må abonnere på alle måltider fra kommunen.

Vurdering

Alternativ 1 betyr at beboere ved Kurland og Eplehagen bofellesskap for personer med demens sykdom, til sammen 47 beboere, blir fakturert for praktisk bistand, istandgjøring av måltider. Beboere her får bistand ved alle måltider, 4 måltider i døgnet, og det er personalet i avdelingene som yter tjenesten. Hver beboer vil faktureres daglig for 40 minutter direkte

brukertid for denne tjenesten, til sammen 20 timer hver måned. Alle beboere kommer over på abonnementsordning/makspris per måned, for tjenesten praktisk bistand.

I dag faktureres beboere ved Kurland og Eplehagen bofellesskap kun for praktisk bistand, rengjøring, ca. 1 time pr. måned. Det betyr at beboere betaler en timepris for tjenesten praktisk bistand jf. Sarpsborg kommunes gebyrliste.

Dersom beboere skal betale for istandgjøring av måltider, 10 minutter pr. måltid, betyr det at de vil faktureres for 40 min daglig for tjenesten. Alle vil måtte betale for omkring 20 timer praktisk bistand per måned. Det igjen betyr at alle brukere når makspris per måned, uavhengig av inntekt. Se tabell for makspris avhengig av inntekt.

Inntekt	Timepris	Makspris pr. måned	Økning per måned per beboer	Økning per år per beboer
Under 2G	86 kroner	245 kroner Over 3 timer	159 kroner	1908 kroner
2-3 G	230 kroner	2.135 kroner Over 10 timer	1905 kroner	22.860 kroner
3-4 G	350 kroner	4.733 kroner Over 15 timer	4.383 kroner	52.596 kroner
Over 4 G	475 kroner	6.764 kroner Over 15 timer	6.289 kroner	75.468 kroner

Slik tabellen viser, vil innføring av egenbetaling for praktisk bistand, istandgjøring av måltider medføre en betydelig økning i bokostnader for beboere ved Eplehagen og Kurland bofellesskap. Kommunedirektøren vurderer at en slik utgiftsøkning som urimelig for den enkelte beboer.

For beboere med inntekt mellom 2 og 3 G vil egenbetalingen for praktisk bistand utgjøre 2135 kroner per måned, en økning på 1905 kroner. Dette tilsvarer en årlig kostnad på 22 869 kroner per beboer. Med totalt 47 leiligheter vil dette gi kommunen om lag 1 million kroner i økte inntekter årlig.

For beboere med inntekt mellom 3 og 4 G vil egenbetalingen bli 4 733 kroner i måneden, noe som vil øke kommunens inntekter med rundt 2,3 millioner kroner årlig. Dersom beboernes inntekt overstiger 4 G vil egenbetalingen øke til 6 289 kroner i måneden, totalt 75 468 kroner i året. Dersom alle beboere faller i denne inntektskategorien, vil kommunen kunne øke inntektene med omkring 3,3 millioner kroner årlig.

Beboere ved Eplehagen og Kurland bofellesskap betaler i dag for fire måltider daglig, til sammen 5 814 kroner per måned. De har ingen valgmuligheter når det gjelder innkjøp eller istandgjøring av måltider, og må abonnere på alle måltider levert av kommunen. Dette skyldes at leilighetene ikke har egne kjøkken, og beboerne dermed ikke har mulighet til selv å stå for matlaging.

Kommunedirektøren anbefaler ikke dette alternativet.

Kommunedirektøren anbefaler alternativ 2, at dagens praksis videreføres. Ordningen innarbeides i gjeldende betalingsregulativ for å sikre likebehandling i lignende tjenestesituasjoner. Alternativet anbefales selv om det medfører en annen praksis for innkreving av egenandeler for innkjøp og istandgjøring av måltider ved Eplehagen og Kurland bofellesskap sammenlignet med øvrige bofellesskap innen heldøgntjenesten.

Fredrikstad, Halden og Moss kommune drifter også bofellesskap. Dersom beboere ikke klarer å handle inn og lage egne måltider, må de abonnere på måltidene fra kommunen, og bespisningen foregår i fellesarealene. De betaler da abonnementspris for måltidene, inkludert i denne prisen er innkjøp og istandgjøring.

Ved neste års behandling av budsjett, bør det vurderes egen abonnementspris for alle måltider inkludert innkjøp og istandgjøring av måltider, gjeldende for bofellesskap for personer med demens. Kommunedirektøren vil komme tilbake med egen sak om dette før neste års budsjett behandles.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Ved valg av alternativ 2, som er videreføring av dagens praksis, endres ikke kommunens inntekter.

Ved valg av alternativ 1 vil kommunens inntekter kunne øke fra 1 million til 3,3 millioner kroner årlig, avhengig av gjennomsnittlig inntekt blant de 47 beboerne i bofellesskap for personer med demenssykdom.

Miljø:

Ikke vurdert

Folkehelse:

CRPD (FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne) forplikter kommunene til å sikre likeverdige tjenester uten diskriminering (art. 5) og tilrettelegge for selvstendig liv og deltakelse i samfunnet (art. 19). Beboere i bofellesskap for personer med demens, som ikke har eget kjøkken knyttet til leiligheten, fritas fra betaling for tjenesten *praktisk bistand – istandgjøring av måltider*.

Fritaket begrunnes med hensynet til lik behandling og for å unngå indirekte diskriminering, i tråd med prinsippene i CRPD om ikke-diskriminering (art. 5), rett til et selvstendig liv og deltakelse i samfunnet (art. 19) samt krav om rimelig tilrettelegging (art. 2).